

Motion till riksdagen 2011/12:Kr329

av Tina Ehn m.fl. (MP)

Grön bibliotekspolitik

1 Innehållsförteckning

2	Inledning.....	2
3	Förslag till riksdagsbeslut.....	2
4	Bibliotek i ständig förändring.....	4
5	En reviderad bibliotekslag.....	4
5.1	Bibliotekens demokratiska uppdrag.....	5
5.2	Utbildad personal vid biblioteken.....	5
5.3	Värna biblioteken i offentlig regi.....	6
6	Nationell samordning av biblioteksväsendet.....	7
6.1	Samordning.....	7
6.2	Kvalitetskriterier för biblioteksväsendet.....	7
7	Läsfrämjande.....	7
7.1	Litterära centrum.....	7
7.2	Skolbiblioteken.....	8
7.3	Biblioteksersättningen.....	8
7.4	E-böcker.....	8
8	Biblioteksforskning.....	9
8.1	Biblioteksnära forskning.....	9
8.2	Spridning av forskningsresultat.....	9
9	Framtidens bibliotek.....	10
9.1	Det digitala biblioteket.....	10
9.2	Bok- och biblioteksbusar.....	10
9.3	Framtidens bibliotekarie.....	11

Fel! Okänt namn på

2 Inledning

Miljöpartiet de gröna eftersträvar ett nyfikat kunskapssamhälle som är tillgängligt och erbjuder goda möjligheter till utbyte av information samt underhåller det demokratiska samtalet och systemet. I det sammanhanget spelar biblioteken och framförallt folkbiblioteken en avgörande roll. Medievanor och biblioteksanvändning förändras med tiden. Sverige är ett av de länder i världen där biblioteksanvändandet är som störst. Men besöken på biblioteken har minskat. Hundratals folkbibliotek har lagts ned och boklånen minskar. Bibliotekens roll förändras och en framåtsyftande politik behöver utvecklas.

Flickor läser mer än pojkar, kvinnor mer än män. Högutbildade läser mer än lågutbildade och klyftorna ökar. Det finns också digitala klyftor, inte minst mellan yngre och äldre. Det finns en konkurrens om människors uppmärksamhet och ett starkt behov av att utveckla nya metoder och nya samarbeten för att främja läsning och litteratur.

Två av bibliotekens viktigaste uppgifter är att ge likvärdiga förutsättningar för ett jämlikt deltagande i samhället och att fungera som fria samlingsplatser som bidrar till att skapa sociala sammanhang. Vi konstaterar att det finns behov av att lyfta fram folkbibliotekens roll i ett modernt Sverige. I den här motionen pekar vi på några förslag i sådan riktning, men också på behovet av en större samordning och samlad kvalitetsutveckling av biblioteksväsendet.

3 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en reviderad bibliotekslag och att regeringen under 2012 ska återkomma till riksdagen med förslag på en sådan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bibliotekens demokratiska uppdrag bör stärkas i en reviderad bibliotekslag.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att krav på utbildad personal vid biblioteken, oavsett driftsform, bör framgå av en reviderad bibliotekslag.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om minst ett folkbibliotek i kommunal regi i varje kommun.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Kungl. biblioteket behöver tillföras resurser för att fungera ändamålsenligt som nationell samordnare av biblioteksväsendet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nationella kvalitetskriterier för biblioteksverksamhet.

Fel! Okänt namn på

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om utökad uppdrag för region- och länsbiblioteken som litterära centrum.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om krav i skollagen på tillgång till utbildade skolbibliotekarier.¹
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förhandlingsrätten om biblioteksersättningen ska kvarstå.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med förslag på hur e-boken bättre kan främjas.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur en mer biblioteksnära forskning skulle kunna främjas.¹
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om uppföljning av initiativen för öppna arkiv och att regeringen bör återkomma med förslag på vidare utveckling.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stärkt infrastruktur för bibliotekens digitala tjänster för en mer samlad och en mer personlig service.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om biblioteksbuskar.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att lyfta fram bibliotekarieprofessionen i en reviderad bibliotekslag för att skapa förutsättningar för yrkets utveckling.

¹ Yrkandena 8 och 11 hänvisade till UbU.

Fel! Okänt namn på

4 Bibliotek i ständig förändring

Folkbibliotekets uppdrag i början av 1900-talet var att göra kunskap tillgänglig för alla oavsett klasstillhörighet. Så småningom fick biblioteken också uppdrag om särskilda satsningar på barn. I mitten av 1900-talet inleddes arbete med uppsökande verksamhet för att främja läsandet. Detta förblev en central del i bibliotekens verksamhet även under 1960- och 1970-talen. Biblioteket etablerar sig då på arbetsplatser som sjukhus, industrier och fängelser. 1974 års kulturpolitiska proposition uppdrar åt biblioteken att verka för ett mer differentierat kulturutbud och erbjuda alternativ till det kommersiella kulturlivet. Bibliotekarien fick rollen att välja ut vad som kunde anses vara fin litteratur och relevant information. Under 1980-talet blir biblioteket, som många andra delar av samhället, påverkat av ökad ekonomisk liberalisering och marknadstänkande. Biblioteksbesökarna kallas nu för kunder. Under 1990-talet blir biblioteket decentraliserat. Den lokala ortens kultur- och informationsbehov ska nu avgöra vilka tjänster biblioteket ska satsa på. Ett biblioteks identitet blir beroende av den lokala miljö det befinner sig i. Det har utvecklats en bredd av tjänster för att på så vis tillgodose användarnas många vardagliga behov. Att bereda plats för det demokratiska samtalet, tillhandahålla också smal litteratur och tidskrifter på flera språk och guida besökare i informationsdjungeln är nu självklara delar av nästan alla folkbiblioteks uppdrag.

Biblioteket som det beskrivs ovan ger en bild av en verksamhet i ständig förändring. Morgondagens bibliotek kan komma att se helt annorlunda ut mot vad det gör idag. 2009 gav Kulturdepartementet en extern konsult i uppdrag att utvärdera den nuvarande bibliotekslagen, och ett förslag på reviderad bibliotekslag togs fram och presenterades i början av 2010. Flera viktiga synpunkter och förslag finns i den slutgiltiga rapporten. Sedan dess ligger frågan hos Kulturdepartementet. Sett ur nationellt perspektiv handlar det ytterst om att skapa bättre förutsättningar för kunskapssamhällets utveckling och därmed för välfärden och demokratin. Genom en bättre bibliotekspolitik stärker vi värdet för informations- och yttrandefriheten.

5 En reviderad bibliotekslag

Det är viktigt att en nationell bibliotekspolitik behöver utvecklas utan att den kommer i alltför stor konflikt med det kommunala självstyret. En nationell bibliotekspolitik ska garantera att de offentliga biblioteken används och nyttjas på så sätt att dess syfte uppfylls – också i framtiden. Bibliotekslagen har spelat roll i utvecklingen av biblioteksväsendet men behöver nu förnyas.

En reviderad bibliotekslag bör vara neutral i förhållande till teknik, medier och driftsformer. Den bör också innehålla kvalitativa aspekter avseende mediebestånd för att säkerställa mångfald, kvalitet och tillgänglighet för alla. Bibliotekslagen bör dessutom innehålla bestämmelser om uppföljning av

lagen, något som i dag saknas. I den kulturpolitiska propositionen Tid för kultur (prop. 2009/10:3, s. 41–46) gjorde regeringen bedömningen att Kungl. biblioteket ska ha ett särskilt uppdrag när det gäller att svara för nationell överblick, främja samverkan och driva på utvecklingen inom biblioteksväsendet. Att Kungl. biblioteket får uppföljningsansvar för en reviderad bibliotekslag är därför rimligt. Regeringen bör under 2012 återkomma till riksdagen med förslag på reviderad bibliotekslag.

5.1 Bibliotekens demokratiska uppdrag

Bibliotekslagen behöver också förtydligas gällande det demokratiska uppdraget. Målsättningar om främjande av läsning och litteratur, information, utbildning och kulturell verksamhet behöver kompletteras med målsättningar om bibliotekens roll i demokratin, yttrande- och informationsfrihet och det livslånga lärandet. Utvärderingen av bibliotekslagen från 2010 föreslår att begrepp som fri åsiktsbildning lyfts in i bibliotekslagen, vilket vore bra. Via biblioteket bör landets invånare fritt kunna ta del av den information de behöver för att vara aktiva i det offentliga samtalet, bilda sig uppfattningar och påverka sina villkor. Det skulle också påskynda arbetet med att tillgängliggöra viktig samhällsinformation, som ibland endast är tillgänglig i digital form. Bibliotekens roll i att lyfta fram entreprenörskapet och samhällets innovationskraft bör också utredas vidare. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur bibliotekens demokratiska uppdrag kan stärkas i en reviderad bibliotekslag.

5.2 Utbildad personal vid biblioteken

Bibliotekariens roll förändras givetvis i takt med att biblioteken utvecklas och i takt med annan utveckling inom utbildning, information och teknik. Medielandskapets snabba förändring ställer höga krav på kompetens och kunskapsutveckling. För att biblioteken ska fylla sin funktion både i nutid och i framtid krävs också välutbildade biblioteksanställda med hög informationskompetens. Pedagogisk kompetens har också blivit allt viktigare då människor, i alla åldrar, individuellt ska söka upp information och tillföra sig ny kunskap. Det är bara drygt hälften av alla biblioteksanställda som är utbildade bibliotekarier i dag. Samarbetet inom regioner och landsting är av avgörande betydelse för att kunna erbjuda en likvärdig bibliotekskompetens till alla invånare.

I de kommuner som nu genomför ett anbudsförfarande gällande sina folkbibliotek ser vi också att lägre krav ställs gällande arbetsmiljö, jämställdhet och mångfaldsfrågor. Istället för krav på att bibliotekspersonalen ska vara utbildade bibliotekarier så läggs ribban vid ”biblioteksutbildad personal”. Kvaliteten sätts på undantag och riskerar bibliotekens uppdrag.

Miljöpartiet anser därför att en reviderad bibliotekslag behöver förstärkas med krav om tillgång på utbildad personal.

Fel! Okänt namn

5.3 Värna biblioteken i offentlig regi

Bibliotekslagen behöver vara neutral i fråga om driftsform i den meningen att den ska vara applicerbar oavsett om det är en kommun, ett landsting, en region eller staten som är huvudman för verksamheten. I grunden har Miljöpartiet en pragmatisk inställning till driftsformer och lägger större vikt vid kvalitet och verkan än på organisation och form. Det finns i dag cirka 20 bibliotek på entreprenad, i flertalet fall är det föreningar som tagit över driften av små bibliotek, som annars hotats av nedläggning. Detta kan i många fall vara en utmärkt lösning. Miljöpartiet öppnar för att den möjligheten kan finnas men vill verka för att folkbiblioteken fortsättningsvis drivs i offentlig regi. De offentliga biblioteken bildar ett nätverk som de med andra driftsformer ställer sig utanför. Det finns ingen skyldighet för andra bibliotek att samverka med de offentligt drivna. Det svenska sambiblioteket, ett forsknings- och folkbibliotek genom att fördela ansvar och arbete mellan sig kan erbjuda bästa möjliga verksamhet och utnyttja resurserna på bästa sätt, går förlorat.

Bibliotekens samverkan är nödvändig utifrån ett demokratiskt perspektiv. Den ger alla samma tillgång till biblioteksresurserna, och människor som bor i mindre tätbefolkade områden och distansstuderande är exempelvis grupper som har stor nytta av samarbetet. Intern konkurrens mellan biblioteken i kommunerna försvårar ett sådant samarbete. Det som skolväsendet har med en mer omfattande skollag, kvalitetskriterier och ett omfattande system för uppföljning och tillsyn, saknas för biblioteksväsendet.

Folkbiblioteken har en stor uppgift utöver att låna ut medier, hjälpa till med informationssökning och fungera som mötesplats. Den mycket viktiga uppgiften innebär att bistå personer med läshinder av olika slag, inte minst språkliga, med medier och praktisk hjälp. Det är en verksamhet som fordrar specialkunskaper men som inte genererar utlåningssiffror och inte heller alltid besöksiffror, de två variabler som oftast används för att mäta bibliotekens verksamhet. Vi tar avstånd från ersättningssystem till biblioteken som utgår från kvantitativa mått såsom antalet utlånade böcker eller antalet besökare. En sådan prislisterisker att hämma bibliotekens utveckling.

Kulturen är en inneboende kraft i våra samhällen och de kortsiktiga besparingar som kan finnas inom räckhåll måste vägas mot möjligheten att gemensamt bygga ett långsiktigt kulturellt rikt samhälle. Innan det finns nationella kvalitetskriterier och ett uppföljningssystem bör inte heller driften av bibliotek läggas ut på entreprenad.

Utredningen för en reviderad bibliotekslag föreslår att skrivningen om att varje kommun ska ha folkbibliotek ändras till att varje kommun ska ha folkbiblioteksverksamhet. Det är därför inte ensamt en bra skrivning. En reviderad bibliotekslag bör förtydliga att det ska finnas minst ett folkbibliotek i kommunal regi, i varje kommun.

6 Nationell samordning av biblioteksväsendet

6.1 Samordning

Det behövs nationella lösningar för till exempel bibliotekens digitala tjänster, webbtjänster och andra tekniska plattformar som kan stimulera biblioteksutveckling. Exempelvis behövs det en gemensam katalog för samtliga bibliotek i Sverige. Det skulle underlätta för biblioteken att utföra sitt uppdrag och utjämna de ojämna förutsättningar som idag finns. Samtidigt ska biblioteken kunna föra in och justera sin katalog efter lokala förutsättningar. Utöver detta finns det ett stort behov av att vidareutveckla arbetet med insamling av statistik, ordnad omvärldsbevakning och strukturerad kvalitetsutveckling. Kungl. bibliotekets nya uppdrag att svara för nationell överblick, främja samverkan och driva på utvecklingen inom biblioteksväsendet är därför välkommet. Men det uppdrag som Kungl. biblioteket har beträffande nationell samordning behöver vidgas i enlighet med ovan och myndigheten behöver tillföras resurser för att uppfylla sin nya roll.

6.2 Kvalitetskriterier för biblioteksväsendet

Den senaste utvecklingen inom biblioteksområdet gällande drift och organisation visar på att det behövs en mer sammanhållen utveckling inom biblioteksväsendet. Arbetet med att utforma kvalitativa och kvantitativa nyckeltal och en bredare samordning behöver utvecklas. Uppgifter om utlåning, besök och mediebestånd visar på bibliotekens resurser och allmänhetens intresse för biblioteken som fysiskt rum och för bibliotekens medieutbud. De visar emellertid inte hur biblioteken fyller sin uppgift som förmedlare av kultur och information i vid mening, eller hur biblioteken främjar den fria åsiktsbildningen. Sådana kriterier för utvärdering saknas ännu, men är ett angeläget område att utveckla för en myndighet med ansvar för uppföljning av bibliotekslagen. Nationella öppna kvalitetsjämförelser på samma sätt som nu görs inom både skola och äldreomsorg borde bli verklighet också för biblioteksområdet till stöd för både biblioteksanvändare och beslutsfattare. Regeringen bör tydliggöra det här i sitt uppdrag till Kungl. biblioteket.

7 Läsfrämjande

7.1 Litterära centrum

Att främja mer läsning hos såväl barn som vuxna framstår som mer angeläget för varje dag. Som ett led i att öka förståelsen för språket och möjligheten att aktivt forma sitt språk vill vi stärka de läsfrämjande insatser som Kulturrådet idag står för.

Fel! Okänt namn på

Vi föreslår därför att region- och länsbiblioteken får ett utökat uppdrag som litterära centrum i sin region. Detta bör framgå av en reviderad bibliotekslag.

7.2 Skolbiblioteken

Skolbiblioteken är viktiga när det gäller att främja läsandet både i grundskolan och i vuxenutbildningen. Den nya skollagen fastställer kravet att alla skolor ska ha tillgång till skolbibliotek. Förutsättningarna ser väldigt olika ut i olika delar av landet, i storstäderna respektive på landsbygden. Det är framför allt inte samlingen böcker som skolan har tillgång till som är avgörande utan tillgången till en skolbibliotekarie. Barns och ungas minskade läsande får långsiktiga konsekvenser, och en aktiv samverkan mellan skolorna och skolbiblioteken behövs för att vända den här trenden. För att elevens självständiga lärande ska bli meningsfullt behövs det också personal med expertis i informationshantering och källkritik.

Det bör inte heller vara tillräckligt att en skola utan skolbibliotek kan hävda närheten till ett folkbibliotek. Det krävs personal dedikerad till att vara en del av elevernas läroprocesser och verksamhetsplaneringen i skolan. Skollagen behöver därför förtydliga att tillgång till skolbibliotek innefattar även tillgång till en utbildad skolbibliotekarie.

7.3 Biblioteksersättningen

Biblioteksersättningen utgör en kärna i arbetet med att främja litteratur i Sverige. Ersättningen används bland annat till att dela ut stipendier, vilket i sin tur leder till att bredda den litterära scenen och främja skönlitteraturen i landet. Att nivån på biblioteksersättningen upprätthålls och utvecklas är viktigt för att skapa goda förutsättningar för en levande litteraturproduktion i Sverige. Tyvärr har ersättningen sjunkit realt de senaste tio åren. Vi ser samtidigt tendenser hos regeringen att se på ersättningen som ett av många statliga bidrag där regeringen själv, i sina budgetförslag, bestämmer storleken. Det är en olycklig tendens då upphovsmännens rättigheter måste respekteras. Det främjar inte heller biblioteken eller litteraturen. Därför vill Miljöpartiet att förhandlingsrätten om biblioteksersättningen kvarstår.

7.4 E-böcker

Barn, unga och vuxna tar del av allt mer information och litteratur genom olika e-tjänster. Genom mobiltelefon och läsplattor läser vi nyheter, vetenskapliga artiklar eller skönlitteratur. E-böckerna har en enorm potential i att göra litteratur tillgänglig för fler. Men då krävs det att biblioteken i högre grad främjar och uppmuntrar användandet och brukandet av e-böcker som ett alternativ. Bibliotekarien har en viktig roll i att guida besökaren också till e-böckernas värld och de möjligheter som det innebär.

För att biblioteken ska göra det här krävs två saker. Det behöver bli billigare att låna ut en e-bok. Idag betalar biblioteket 20 kronor för varje e-bok som lånas ut, vilket säger sig själv hämmar främjandet av formen. Dessutom behöver det lokala folkbiblioteket ha större kontroll över katalogen och ha möjlighet att tillföra verk i den, exempelvis verk med lokalanknytning. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag på hur e-boken bättre kan främjas.

8 Biblioteksforskning

8.1 Biblioteksnära forskning

Förmågan hos biblioteken att utvecklas och anpassa sin verksamhet till nya möjligheter och behov är helt beroende av de biblioteksanställda. Behovet av kvalificerad utbildning och fortbildning för anställda inom biblioteksväsendet måste uppmärksammas av samtliga nivåer inom biblioteksväsendet. Forskningen inom biblioteksområdet bör ges ökad uppmärksamhet i regeringens forskningspolitik. I likhet med läraryft bör bibliotekarier ges ökad möjlighet att forska på deltid. En mer biblioteksnära forskning skulle öka förutsättningarna för framtidens bibliotek. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur en mer biblioteksnära forskning skulle kunna främjas.

8.2 Spridning av forskningsresultat

Biblioteken har också en viktig roll att spela i spridningen och tillgängliggörandet av forskningsresultat. Öppna arkiv är en förutsättning för att det här ska fungera så bra som möjligt. ”Open Access” betecknar en modell för publicering där forskningspublikationerna är fritt tillgängliga på nätet. Den nuvarande modellen med licensavtal för elektroniska resurser innebär att tillgången till forskningsinformation på nätet är beroende av betalningsförmågan, varför många utestängs. Det är mycket kostsamt för biblioteken. Med Open Access menas, enligt Berlindeklarationen 2003, att läsaren har fri tillgänglighet till forskningsresultat på Internet, det vill säga kostnadsfritt kan läsa, citera, ladda ner och skriva ut vetenskapliga artiklar. I Sverige har Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF), Vetenskapsrådet och Kungl. biblioteket med flera undertecknat Berlindeklarationen. I oktober 2009 beslutade Vetenskapsrådet att kräva fri tillgång till forskningsresultat som kriterium för att ge ut bidrag. Allmänheten och andra forskare ska ha fri tillgång till forskning som finansierats av allmänna medel.

Regeringen bör i samverkan med högskolebiblioteken och Kungl. biblioteket följa upp de initiativ som tagits för att all offentligt finansierad forskning i Sverige ska vara tillgänglig för allmänheten och återkomma till riksdagen med förslag på en vidare utveckling.

Fel! Okänt namn

9 Framtidens bibliotek

9.1 Det digitala biblioteket

Allting tyder på att framtidens bibliotek blir mer individanpassat och personligt. Inom den kommersiella och webbaserade kulturvärlden har kunden länge, genom ett köp, lotsats vidare till ny litteratur, nya filmer eller ny musik. ”Vi tror att du också skulle gilla det här”-funktionerna öppnar ögonen för nya intryck och kulturskapare och är omtyckta. Biblioteken har på ett sätt alltid haft den funktionen i form av bibliotekarien, men formen behöver följa teknikutvecklingen och biblioteksväsendets digitala utveckling behöver följa tiden och ligga i framkant. En sådan utveckling skulle skapa ett lyft för folkbiblioteken där besökaren bättre kan lotsas mellan olika kulturuttryck och utmanas att utveckla sitt intresse för litteratur, skapande och kultur i stort. Biblioteken skulle på så sätt tydligare kunna hävda en sådan funktion.

En sådan utveckling kräver också en stärkt infrastruktur för bibliotekens digitala tjänster. Genom en samordnad upphandling av exempelvis licenser och offentligt finansierade investeringar i system, nätverk och tekniska standarder kan bibliotekens användare enklare få tillgång till en mer samlad och en mer personlig service. Upphovsrätten är föremål för utredning och förändringar. Det är ett problem att böcker måste köras över hela landet för utlåning när de skulle kunna lånas ut som e-bok. Det kräver förändring i upphovsrätten. Bibliotekens möjlighet att avgiftsfritt låna ut olika slags medier ställer krav på gemensamma lösningar när det gäller överenskommelser med rättighetshavare och upphovsmän. När nationella eller regionala tjänster levereras från en webbplats och digitaliseringen nyttjas bättre kan samarbetet med andra och större bibliotek förbättras. Då kan också det fysiska biblioteksrummet förändras och anpassas mer efter lokala behov och förutsättningar. Regeringen behöver återkomma till riksdagen med förslag på stärkt infrastruktur för bibliotekens digitala tjänster.

9.2 Bok- och biblioteksbusar

Digitalisering behöver inte vara ett hot mot biblioteken, tvärtom. Grundsynen är att det är samtalet, inte materialet – böckerna – som är kärnan för bibliotekens verksamhet. Bibliotekens roll för bildningen, demokratin och jämlikheten ligger fast även när böcker laddas ned kostnadsfritt via internet. Att samla böcker verkar på fler än ett sätt vara en gårdagens lösning på utmaningen att göra litteratur tillgänglig för allmänheten. Denna utveckling sker i de fasta biblioteken, men behöver också komma till bok- och biblioteksbusar för att tillgängligheten över landet ska kvarstå.

Biblioteksbusar som erbjuder digitala media, såsom film, musik, ljud- och e-böcker, kräver också en digitalisering av den svenska bibliotekskatalogen.

9.3 Framtidens bibliotekarie

I dag har vi en oändlig mängd medier och med det ändras också bibliotekens roll. Bibliotekariens roll blir allt mindre att vara den som katalogiserar böcker och ställer dem i hyllor, utan istället guidar oss igenom ett informationsöverskott och väcker våra intressen för litteratur, samhällsfrågor och kultur.

Den inbäddade bibliotekarien – ”the embedded librarian” – är en benämning som finns bland annat i den amerikanska biblioteksdiskursen. Det är visserligen ingen ny tanke för det svenska biblioteksväsendet. Biblioteken har arbetat uppsökande i många år, det har varit ett uppdrag, och de allra tidigaste biblioteken i Sverige var kringvandrande bibliotek. Idag arbetar många bibliotekarier ensamma i större organisationer som skolor, sjukhus och företag. Bibliotekarien är en integrerad del av organisationen och bidrar med informations-, kultur- och undervisningsfunktioner.

Biblioteket, böckerna och databaserna framställs ofta som det mest centrala i biblioteksväsendet och i bibliotekspolitikerna, men allt detta är bibliotekariens verktyg för att arbeta för de högre syften som bibliotekslagen förordar, såsom yttrandefrihet, samhällsdeltagande och bildning. Det är en missuppfattning att när människor själva söker sin information och biblioteken automatiseras, då behövs inga bibliotekarier längre. En reviderad bibliotekslag behöver tvärtom lyfta fram bibliotekariens roll och funktion på ett sätt som inte låser fast yrket, men skapar förutsättning för professionens utveckling över tid och rum.

Stockholm den 4 oktober 2011

Tina Ehn (MP)

Agneta Börjesson (MP)

Jabar Amin (MP)

Maria Ferm (MP)

Agneta Luttröpp (MP)

Mehmet Kaplan (MP)

Magnus Ehrencrona (MP)

Jan Lindholm (MP)

Peter Eriksson (MP)